

Martin Kuba: Státní fond pro start-upy dnes nedává smysl – ODS – Občanská demokratická strana

Martin Kuba: Státní fond pro start-upy dnes nedává smysl

(E15) Na trhu je nyní paradoxně méně životaschopných startupových projektů než peněz.

Česko chce po dlouhých letech úvah spustit první státní seed fond, kde si start-upy budou moci žádat o peníze na rozjezd svého podnikání. Finance by do fondu měly přitéci z Bruselu: z Evropského investičního fondu i Evropské unie. Spravovat a vybírat investice mají soukromé fondy, dozorovat vše budou státní úředníci.

Za unijní peníze by pak český stát měl získat minoritu ve firmě, kam svou investici nebo spíše dotaci pošle. Možná to na první poslech zní dobře. O fondu se ostatně mluví léta. I za mých dob na ministerstvu průmyslu jsme o něm uvažovali.

Jenže tehdy byla úplně jiná ekonomická situace. Teď je načasování poněkud nešťastné. A moje osobní zkušenost se start-upem mě navíc utvrzuje v tom, že celý projekt je i zbytečný.

Myšlenka a trh

...

Zijeme v době, kdy je na trhu přetlak soukromého kapitálu.

Ten je připraven a chce být investován do nejrůznějších projektů a rozjíždějících se podniků. Nedává smysl, aby se do podobných aktivit zrovna v současném ekonomickém prostředí zapojoval stát. Kvalitních a životaschopných projektů je v současné době na trhu paradoxně méně než peněz.

Existuje i reálné riziko, o němž málokdo rád slyší: když nadšenec ze start-upu neuspěje u tradičních investorů, kteří mají dostatek kapitálu a investice aktivně vyhledávají, bude se snažit získat peníze od státu. Navíc zakladatelé start-upů jsou velmi často "pouze" vynálezci. Když se jim prostě dají do ruky peníze, často budou jen dál bádát. Ale to je vše. Za řadou start-upů stojí obdivuhodní vzdělaní odborníci, ale ne vždy lidé schopní proměnit myšlenku v tržní systém.

A to se nestane samo od sebe jen tím, že jim někdo dá do ruky více peněz.

Jen bádát nestačí

Dostat start-up z garáže na trh jako fungující firmu je dlouhý a složitý proces. To nemůže dělat, ba možná ani dozorovat, státní úředník. Zdaleka nejde jen o to odškrtnout si v tabulce políčko "zainvestováno". Pro přerod firmy ve skutečně vydělávající stroj je zásadní soukromý investor, jenž stojí o to, aby se jeho vklad zhodnotil, a zároveň se chce sám podílet na vývoji.

Autoři převratné myšlenky, často badatelé, v upřímném zaujetí svým zkoumáním a odborností velmi často tíhnou k tomu svůj produkt "pouze" dál rozvíjet, aniž by přitom skutečně směřovali k jeho komerčnímu využití. Mnohdy v podstatě nechápou, na čem se byznys dá udělat. Myšlenka, že jim stačí přiklepnout peníze, skončí u mnoha projektů nutně tím, že je v dobré víře prohodí bádáním a koumáním, aniž by z produktu dokázali vytáhnout to podstatné – byznys a peníze. To, že jen málokdo umí napsat slušný byznysplán, je jen doplněk ilustrující celý problém.

Start-up je ve své podstatě od počátku rizikový byznys. Ze stovky projektů jich první dva roky svého fungování přežije méně než pětina. Další tak tak živoří a několika se daří dobře. Opravdu zazáří ale třeba jen jeden.

V případě, že by se stát podílel na základě nějakých hodnoticích kritérií na investici do myšlenek, které jsou v tak zárodečné fázi a jejichž komerční potenciál často neumí pořádně vysvětlit ani autor myšlenky, nelze hodnocení brát jako objektivní.

Úspěšní a stíhaní

Snadno se potom může stát, že státní, respektive evropské peníze skončí ve firmách, které nikdy nebudou v zisku. Vzápětí pak vyvstane myšlenka, zda peníze směřují právě do toho či onoho začínajícího projektu účelově, či nikoliv. A jak už to tak bývá, všechno přerozdělování veřejných peněz má v sobě velký korupční potenciál.

Také zpětné hodnocení toho, zda bylo vůbec správné z veřejných peněz investovat právě do toho či onoho podnikatelského záměru, by bylo velmi složité.

S trochou nadsázky si troufám říct, že na konci projektu státního seed fondu může být víc trestně stíhaných osob než skutečně úspěšných start-upů.

Martin Kuba